

**Аламұдұн айылдық кеңешинин
2022-жылдын 21-июлундагы
№ 95-28 токтому менен бекитилген**

**“Чүй облусунун Аламұдұн районунун
Аламұдұн айыл өкмөтү” мекемесинин
УСТАВЫ**

2022-ж.

- I БӨЛҮМ. Жалпы жоболор**
- II БӨЛҮМ. Укуктук статусу**
- III БӨЛҮМ. Жергиликтүү маанидеги маселелер**
- IV БӨЛҮМ. Жергиликтүү маанидеги маселелерди өткөрүп берүүнүн тартиби**
- V БӨЛҮМ. Берилген мамлекеттик ыйгарым укуктар**
- VI БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн ишин уюштуруучулук жактан камсыздоо**
- VII БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн компетенциясы**
- VIII БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн башчысынын кызмат ордуна киришүү жана кызмат ордунан бошотуу тартиби**
- IX БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн башчысынын ыйгарым укуктары**
- X БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн башчысынын орун басары**
- XI БӨЛҮМ. Жергиликтүү кеңеш менен айыл өкмөтүнүн өз ара мамилелери**
- XII БӨЛҮМ. Жоопкерчилик жана талаштарды чечүү**
- XIII БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн ишинин финанссы-экономикалык негиздери**
- XIV БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн муниципалдык менчиги**
- XV БӨЛҮМ. Эл аралык жана тышкы экономикалык байланыштар**
- XVI БӨЛҮМ. Уставга өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду қабыл алуунун жана киргизүүнүн тартиби**

Ушул Устав Кыргыз Республикасынын 2021-жылдын 20-октябрьиндагы № 123 “Жергиликтүү мамлекеттик администрация жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жөнүндө” мыйзамына ылайык иштелип чыкты.

I БӨЛҮМ. Жалпы жоболор

1.1. Чүй облусунун Аламұдұн районунун Аламұдұн айыл өкмөтү (мындан ары – Айыл өкмөтү) өзүнүн ыйгарым укуктарынын чегинде жергиликтүү жамааттын жашоо-шартын жана турмуш-тиричилигин камсыздоо иштерин башкарууну ишке ашыруучу Чүй облусунун Аламұдұн районунун Аламұдұн айыл аймагынын жергиликтүү жамаатынын аткаруу органы болуп саналат.

1.2. Өзүнүн уюштуруучулук-укуктук формасы боюнча ыкчам башкаруу укугундагы мекеме болуп саналат.

1.3. Мекеме “Чүй облусунун Аламұдұн районунун Аламұдұн айыл өкмөтү” мекемесинин укуктарынын жана милдеттеринин укук мураскери болуп саналат, мамлекеттик кайра каттоо жөнүндө күбөлүктүн сериясы МҚҚнын № 0035667, 2018-жылдын 28-декабрындағы каттоо номуру 110153-3308-У-е.

1.4. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын расмий аталышы:

- кыргыз тилинде – “Чүй облусунун Аламұдұн районунун Аламұдұн айыл өкмөтү” мекемеси;
- орус тилинде – “Аламудунский айыл окмоту Аламудунского района Чуйской области”.

1.5. Айыл өкмөтүнүн жайгашкан жери: 724301 Кыргыз Республикасы, Чүй облусу, Аламұдұн району, Аламұдұн айылы, Набережная көч., 300 а.

1.6. Айыл өкмөтүнүн уюштуруучусу болуп Чүй облусунун Аламұдұн районунун Аламұдұн айылдық кеңеши саналат.

1.7. Айыл өкмөтү өз ишин төмөнкү принциптерде ишке ашырат:

- 1) мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын функцияларын жана ыйгарым укуктарын чектөө;
- 2) жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жергиликтүү жамааттын алдында ачыктыгы жана жоопкерчилиги жана жергиликтүү жамааттын кызыкчылыгында өз функцияларын ишке ашыруусу менен;
- 3) мыйзамдуулук жана социалдық адилеттүүлүк;
- 4) жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын системасы арқылуу, ошондой эле жарандардын чогулуштары (жыйындары) жана курултайлар аркылуу жарандардын эркин билдириүү;
- 5) жергиликтүү жамааттардын укуктарын жана мыйзам менен корголуучу кызыкчылыштарын коргоо
- 6) ачык-айкындуулук жана коомдук пикирди эске алуу;
- 7) тиешелүү маселелерди чечүүдө коллегиялуулук, эркин талкуулоо;
- 8) жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын компетенциясына кирген маселелерди чечүүдө көз карандысыздыгы;

9) жергилиттүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан кабыл алынган ченемдик укуктук актыларга туруктуу негизде мониторинг жүргүзүү жана баалоо;

10) өзүн-өзү камсыздоо, өзүн-өзү жөнгө салуу жана өзүн-өзү каржылоо.

1.8. Жергилиттүү өз алдынча башкаруу органдары Кыргыз Республикасынын жаарандарынын мамлекеттик жана жергилиттүү маанидеги маселелерди чечүүгө катышууга конституциялык укуктарын ишке ашыруу үчүн шарттарды түзүү боюнча мамлекеттик органдар менен тыгыз байланышта иштешет.

1.9. Айыл өкмөтү өз ишинде Кыргыз Республикасынын Конституциясын жана мыйзамдарын, тиешелүү жергилиттүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана жергилиттүү мамлекеттик администрациянын чечимдерин, ошондой эле ушул Уставды жетекчиликке алат.

1.10. Менчик формасы - муниципалдык.

II БӨЛҮМ. Укуктук статусу

2.1. Айыл өкмөтү өз алдынча балансы, мөөрү, Кыргыз Республикасынын банктарында алыш-бериш жана башка эсептери бар юридикалык жак болуп саналат. Ага берилген ыйгарым укуктарга ылайык өзүнүн атынан келишимдерди түзүүгө, мүлктүк жана мүлктүк эмес укуктарды алууга, сотто доогер жана жоопкер болууга укуктуу.

2.2. Айыл өкмөтү өз ишинде айылдык кеңешке, ал эми берилген мамлекеттик ыйгарым укуктар боюнча тиешелүү мамлекеттик органдарга отчет берет.

2.3. Айыл өкмөтү Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык чарбалык ишти жүзөгө ашыруу, аларды кайра уюштуруу жана жооу маселелерин чечүү үчүн чарбакер субъекттерди түзүүгө укуктуу. Уставдык капиталга төлөм катары берилүүчү мүлк чарба жүргүзүү укугунда түзүлүүчү юридикалык жактарга бекитилет.

2.4. Айыл өкмөтү өз ишин координациялоо үчүн социалдык, экономикалык жана маданий милдеттерди биргелешип чечүүдө өз ара жардамдашуу, өз укуктарын жана кызыкчылыктарын кыйла натыйжалуу жүзүгө ашыруу максатында коомдук бирикмелер, ассоциациялар жана бирликтөр формасында коммерциялык эмес уюмдарды түзүүгө укуктуу. Жергилиттүү жамааттардын коомдук бирикмелерине, ассоциацияларына жана бирликтөрдөн айыл өкмөтүнүн ыйгарым укуктары берилбейт. Жаңыдан түзүлгөн коммерциялык эмес уюмдарга берилүүчү мүлк оперативдүү башкаруу укугунда бекитилип берилет.

2.5. Өзүн өзү башкаруу жамаатынын жана анын органдарынын ишиндеги айкындуулукту камсыз кылуу максатында айыл өкмөтү колдонуудагы мыйзамдарга ылайык жалпыга маалымдоо каражаттарын уюштура алат.

III БӨЛҮМ. Жергилиттүү маанидеги маселелер

Аймактын жашоо-турмушунун тутумунун иштешин жана өнүгүшүн, социалдык-экономикалык өнүгүшүн уюштуруу жана калкка социалдык жана маданий кызмат көрсөтүүлөрдү берүү үчүн жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын карамагына жергиликтүү маанидеги төмөнкүдөй маселелер кирет:

- 1) тиешелүү аймактын экономикалык өнүгүшүн камсыз кылуу, ошондой эле инвестицияларды жана гранттарды тартуу;
- 2) муниципалдык менчикти башкаруу;
- 3) жергиликтүү бюджетти түзүү, бекитүү жана аткаруу;
- 4) калкты ичүүчү суу менен камсыз кылуу;
- 5) калктуу конуштарда канализациянын жана тазалоочу курулмалардын тутумунун ишин камсыз кылуу;
- 6) калктуу конуштардагы муниципалдык жолдордун иштешин камсыз кылуу;
- 7) жалпы пайдалануудагы жерлерге жарык берүүнү уюштуруу;
- 8) көрүстөндөрдүн иштешин жана расымдык кызматтардын көрсөтүлүшүн камсыз кылуу;
- 9) жалпы пайдалануудагы жерлерди көрктөнүрүү жана жашылдандыруу;
- 10) парктардын, спорттук курулмалардын жана эс алуу жайларынын иштешин камсыз кылуу, эс алууну уюштуруу үчүн шарттарды түзүү;
- 11) турмуш-тиричилик калдыктарын жыйноону, ташып чыгарууну жана утилдештируүнү уюштуруу;
- 12) муниципалдык транспорттун иштешин камсыз кылуу жана калктуу конуштардын чегинде коомдук транспорттун иштешин жөнгө салуу;
- 13) жергиликтүү маанидеги тарыхый-маданий мурастарды коргоо жана пайдалануу жагындарды контролдоо;
- 14) жергиликтүү маанидеги китеңканалардын ишин уюштуруу жана камсыз кылуу;
- 15) жер пайдалануу эрежелерин белгилөө жана шаар куруу менен архитектуранын ченемдерин жана эрежелерин сактоону камсыз кылуу;
- 16) тиешелүү калктуу конуштун аймагында жарнакты мыйзамдарда белгиленген тартипте жайгаштыруу;
- 17) коомдук тартипти сактоого көмөктөшүү;
- 18) элдик көркөм чыгармачылыкты өнүктүрүү үчүн шарттарды түзүү;
- 19) балдар жана жаштар менен иштөө боюнча иш-чараларды уюштуруу жана жүзөгө ашыруу;
- 20) дene тарбиясын жана массалык спортту өнүктүрүү үчүн шарттарды камсыз кылуу;
- 21) өзгөчө кырдаалдардын алдын алууга жана кесепеттерин жоюуга көмөктөшүү;
- 22) үй-бүлөлүк зомбулуктан сактоо жана коргоо боюнча чаралардын комплексин мыйзамдарда белгиленген тартипте жүзөгө ашыруу.
- 23) соттолгондорду кайра социалдаштырууга багытталган жазык-укуктук таасир этүүнүн эркинен ажыратуу жана мажбурлоо чарасы менен байланышпаган жазаларды уюштуруу жана аткаруу жана аларга жазык-аткаруу мыйзамдарына ылайык социалдык жардам көрсөтүү;

24) ветеринардык-санитардык жана карантиндик-чектөөчү чаралардын өз убагында өткөрүлүшүн камсыздоого көмөк көрсөтүү.

IV БӨЛҮМ. Жергиликтүү маанидеги маселелерди өткөрүп берүүнүн тартиби

4.1. Айыл өкмөтү жергиликтүү маанидеги айрым маселелерди аткарууну берилип жаткан жергиликтүү маанидеги маселелердин аткарылышынын каражаттарын же каржылоо булактарын бир убакта аныктоо жана берүү менен юридикалык жана жеке жактарга өткөрүп берүүгө укуктуу.

4.2. Айыл өкмөтү тарабынан жергиликтүү маанидеги айрым маселелердин аткарылышын өткөрүп берүү бюджеттик каражаттарды кыйла натыйжалуу пайдалануу үчүн мындай өткөрүп берүү максатка ылайыктуу болгон учурларда жүргүзүлөт.

4.3. Жергиликтүү маанидеги айрым маселелердин аткарылышын өткөрүп берүү жөнүндө чечим Айыл өкмөтү тарабынан жергиликтүү көнештин макулдугу менен кабыл алынат.

V БӨЛҮМ. Берилген мамлекеттик ыйгарым укуктар

5.1. Айыл өкмөтүнө айрым мамлекеттик ыйгарым укуктар берилиши мүмкүн.

5.2. Айыл өкмөтүнө айрым мамлекеттик ыйгарым укуктарды берүү мыйзамдын же келишимдин негизинде өткөрүлүп берилүүчү ыйгарым укуктарды ишке ашыруу шарттарын керектүү материалдык жана финанссылык каражаттар менен мамлекеттик камсыз кылуу тартибин бир убакта белгилөө менен жүзөгө ашырылат.

Мамлекеттик бийлик жана Айыл өкмөтүнүн ортосунда келишимдин негизинде мамлекеттик ыйгарым укуктар берилген учурда келишимдин шарттары Аламудун айылдык көнеши тарабынан бекитилүүгө тийиш.

5.3. Мамлекеттик ыйгарым укуктарды берүү менен бир убакта республикалык бюджеттен жергиликтүү бюджетке максаттуу трансфертерди караган же берилген мамлекеттик ыйгарым укуктарды жүзөгө ашыруу үчүн зарыл болгон каржылоонун башка булактарын мамлекет аныктаган учурларда гана жол берилет.

5.4. Берилген мамлекеттик ыйгарым укуктар боюнча Айыл өкмөтү мамлекеттик бийликтин ыйгарым укуктуу органдарына отчет берет.

5.5. Мамлекеттик ыйгарым укуктарды берүү жөнүндө мыйзамдар жана келишимдер төмөнкүлөрдү кароого тийиш:

- 1) Айыл өкмөтүнө бериле турган мамлекеттик ыйгарым укуктарды;
- 2) берилген мамлекеттик ыйгарым укуктарды Айыл өкмөтү жүзөгө ашырып жаткан учурда мамлекеттик бийлик органдары тарабынан жардам көрсөтүүнүн усулдук, уюштуруучулук, көнеш брүүчүлүк жана башка формаларын;
- 3) отчеттуулукка талаптарды;
- 4) берилген мамлекеттик ыйгарым укуктарды жүзөгө ашырууда мамлекет тарабынан контролдүн механизмин.

5.6. Айыл өкмөтүнө берилиши мүмкүн болгон мамлекеттик негизги ыйгарым укуктарга төмөнкүлөр кирет:

- 1) калктын ишке орношуусунун жана миграциясынын программаларын иштеп чыгуу жана аткаруу;

- 2) жарандарды эсепке алып каттоо, паспорттук режимдин эрежелеринин аткарылышына контролду жүзөгө ашыруу, белгиленген тартигите жарандарды каттоого тургузуу жана каттоодон чыгаруу, шайлоочулардын тизмелерин түзүү;
- 3) Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жарандык абалдын актыларын каттоо;
- 4) мектептик, мектепке чейинки жана кесиптик билим берүү жана саламаттык сактоо чөйрөсүндө кызмат көрсөтүү үчүн имараттар жана башка объекттер менен камсыз кылуу;
- 5) Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык нотариалдык аракеттерди жүргүзүү;
- 6) жарандарга алардын ким экенин, үй-бүлөлүк, мүлктүк абалдарын ырастоочу документтерди жана мыйзамдарда каралган башка документтерди берүү;
- 7) аскерге милдеттүүлөрдү жана аскерге чакырылуучуларды алгачкы эсепке алууну жүргүзүү, аларды аскердик эсепке алуу жана эсептен чыгаруу, аскердик кызматка чакырууну уюштурууга көмөк көрсөтүү;
- 8) айыл чарба жерлеринин мамлекеттик фондунун жерлерин бөлүштүрүү жана пайдалануу;
- 9) айыл чарба өндүрүшүн келечектүү өнүктүрүү боюнча материалдарды жалпылоо, айыл чарба продукцияларын өндүрүү боюнча экономикалык божомолдорду түзүү;
- 10) мал чарбачылыгында ветеринардык-санитардык, эпизоотияга каршы иш-чараларды жана селекциялык-асыл-тукум иштерин өз учурунда өткөрүүнү уюштурууга көмөк көрсөтүү;
- 11) айыл чарба өсүмдүктөрүнүн айдоолорун отоо басышына каршы күрөшүү, токойду коргоо тилкелерин жана токой массивдерин коргоо боюнча талаптагыдай чараларды камсыз кылуу;
- 12) Кыргыз Республикасынын салык мыйзамдарына ылайык алымдарды жана камсыздандыруу төгүмдөрүн чогултуу, ошондой эле салыктык укук мамилелери чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктар;
- 13) айланы-чөйрөнү коргоо боюнча иш-чараларды иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу;
- 14) керектөөчүлөрдүн укуктарын коргоону камсыз кылуу;
- 15) тиешелүү аймакта жылуулук менен жабдууну уюштуруу;
- 16) аз камсыз болгон үй-бүлөлөргө даректүү социалдык коргоону уюштуруу максатында аларды табуу;
- 17) этностор аралык мамилелерди чындоо, ошондой эле этностор аралык жаңжалдардын алдын алуу жана болтурбоо боюнча иш-чараларды жүзөгө ашыруу;
- 18) пробациянын кезектеги милдеттерин чечүүдө жана конкреттүү иш-чараларын аткарууда пробация органдарына көмөк көрсөтүү;
- 19) мыйзамда белгиленген башка ыйгарым укуктар.

VI БӨЛҮМ. Айыл өkmөтүнүн ишин уюштуруучулук жактан камсыздоо

6.1. Айыл аймагында аткаруу бийлигин ишке ашыруу үчүн айыл өkmөтү иштейт.

6.2. Айыл өkmөтү айылдык кеңештин депутаттарына ыйгарым укуктарын жүзөгө ашырууда, шайлоочулар алдында отчетторду даярдоодо жана өткөрүүдө көмөк көрсөтөт.

6.3. Айыл өкмөтү өзүнүн ишинде айылдык кеңешке, ал эми берилген мамлекеттик ыйгарым укуктар боюнча тиешелүү мамлекеттик органдарга отчет берет.

6.4. Айыл өкмөтүнүн компетенциясына тиешелүү маселелер боюнча чечимдерге айыл өкмөтүнүн башчысы кол коёт.

6.5. Айыл өкмөтүнүн ыйгарым укуктарынын чегинде чыгарылган актылары тиешелүү аймакта аткарылууга милдеттүү.

6.6. Айыл өкмөтүнүн түзүмүнө участкалык дарыгер, ветеринар дарыгер, ички иштер органдарынын кызматкери (участкалык инспектор) кириши мүмкүн.

Участкалык дарыгер, ветеринар дарыгер, ички иштер органдарынын кызматкери (участкалык инспектор) айыл өкмөтүнүн штатына келишимдик негизде Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан белгиленген тартилте кабыл алынат.

VII БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн компетенциясы

Айыл өкмөтү:

7.1. аймакты социалдык-экономикалык өнүктүрүү жана калкты социалдык коргоо программаларынын долбоорлорун иштеп чыгууга жана жергиликтүү кеңешке бекитүүгө берүүгө катышат жана айылдык кеңеш бекиткендөн кийин алардын аткарылышын камсыз кылат, ошондой эле аларды расмий сайтка жарыялайт жана (же) жергиликтүү кеңеш тарабынан аныкталган атайын көрүнүктүү жерлерге (такталарга, стендерге) жайгаштырат;

7.2. жергиликтүү бюджеттин долбоорун иштеп чыгат жана аны айылдык кеңеш бекиткендөн кийин аткарат;

7.3. тарыхтын, архитектураларын жана маданияттын эстеликтерин коргоо боюнча иш-чараларды жүзөгө ашырат;

7.4. жаңы жумуш орундарын түзүү боюнча иш-чараларды иштеп чыгат жана жүзөгө ашырат;

7.5. турак жай фондун, турак жай-коммуналдык чарбаны өнүктүрүү жана аймакты абаттоо боюнча иш-чараларды иштеп чыгат жана жүзөгө ашырат;

7.6. муниципалдык ишканаларды менчиктештирүүнү жана социалдык-маданий, тиричилик жана чарба багытындагы объекттерди жана алардын иштеши үчүн зарыл болгон жабдууларды айыл өкмөтүнүн балансына өткөрүп берүүнү жүзөгө ашырат;

7.7. аймакта курулуш куруунун башкы планын иштеп чыгат жана жүзөгө ашырат, архитектураларын жана шаар куруунун ченемдери менен эрежелеринин сакталышына контролду ишке ашырат;

- 7.8. жаратылыш кырсыктарынын, өзгөчө кырдаалдардын алдын алуу жана болтурбороо, алардын кесепеттерин жоюу боюнча мобилизациялык жана уюштуруу-практикалык иш-чараларды жүзөгө ашырат;
- 7.9. мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жөнүндө мыйзамдарга ылайык мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн долбоорлорун издөөнү, демилгелөөнү жана ишке ашырууну жүргүзөт;
- 7.10. мыйзамдарга ылайык башка ыйгарым укуктарды жүзөгө ашырат.

VIII БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн башчысынын кызмат ордуна киришүү жана кызмат ордунан бошотуу тартиби

8.1. Айыл өкмөтүнүн башчысы аким тарабынан дайындалат.

Айыл өкмөтүнүн башчысы кадрлардын муниципалдык резервинде турган адамдардын ичинен дайындалат.

8.2. Айыл өкмөтүнүн башчысынын ыйгарым укуктарынын мөөнөтү - 5 жыл.

Айыл өкмөтүнүн башчысынын ыйгарым укуктары кеңештин ыйгарым укуктарынын же акимди алмаштыруунун мөөнөтү менен байланышкан эмес.

8.3. Төмөнкүдөй учурларда айыл өкмөтүнүн башчысы ээлеген кызматынан аким тарабынан бошотулушу мүмкүн:

- 1) жеке арызынын негизинде;
- 2) мыйзамдарды, Президенттин жана Министрлер Кабинетинин актыларын аткарбагандыгы же талаптагыдай эмес аткаргандыгы учун;
- 3) соттун күчүнө кирген айыптоочу өкүмүнүн негизинде;
- 4) ал сот тарабынан аракетке жөндөмсүз деп табылган учурда;
- 5) өлдү, дайынсыз жок болду деп жарыялоо жөнүндө соттун чечими мыйзамдуу күчүнө кирген, ошондой эле өлгөн учурда;
- 6) Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары жактарга туруктуу жашоо учун чыгып кеткен учурда;
- 7) Кыргыз Республикасынын жарандыгынан чыккан же чет мамлекеттин жарандыгын алган учурда;
- 8) эмгекке таптакыр жарамсыздыгынан улам өзүнүн кызматтык милдеттерин аткарууга мүмкүнчүлүгү жок болгон учурда;
- 9) кеңештин депутаттарынын жалпы санынын үчтөн эки добушу менен ишенбестик билдирилген учурда;
- 10) алардын иши кабыл алган чечимдерге жана саясий жетекчилик жүргүзүп жаткан саясатка шайкеш келбеген учурда;
- 11) ишеним жоголгондо;
- 12) тараптардын эркине көз каранды болбогон жагдайлар боюнча (тиешелүү мыйзамды кабыл алуу, мыйзамдарда каралган башка жагдайлар).

8.4. Айыл өkmөtүnүn башчысы кызмат ордунан бошотулган учурда, айыл өkmөtүnүn башчысынын милдеттери айыл өkmөtүnүn жаңы башчысы дайындалганга чейин анын орун басарына жүктөлөт. Айыл өkmөtүnүn башчысынын орун басарынын кызмат орду жок болгон учурда башчысынын милдеттерин убактылуу аткаруу айыл өkmөtүnүn жооптуу катчысына жүктөлөт.

IX БӨЛҮМ. Айыл өkmөtүnүn башчысынын ыйгарым укуктары

Айыл өkmөtүnүn башчысы:

- 1) Кыргыз Республикасынын Конституциясын жана мыйзамдарын, Президенттин жана Министрлер Кабинетинин актыларын, кенештин чечимдерин сактоону жана аткарууну уюштурат;
- 2) айыл өkmөtүnүn ишине жетекчилик кылат жана анын натыйжаларына жооп берет;
- 3) аймакты социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн жана калкты социалдык коргоонун иштеп жаткан программаларынын жолун жолдоочулугун камсыз кылат же кызматка киришкен учурдан тартып 3 айдан кечиктирбестен жергиликтүү мамлекеттик администрация менен макулдашуу боюнча социалдык-экономикалык өнүктүрүү жана калкты социалдык коргоо программаларынын долбоорлорун иштеп чыгууну камсыз кылат жана айылдык кенешке бекитүүгө берет;
- 4) айылдык кенешке жергиликтүү бюджеттин долбоорун сунуштайт, айылдык аймактагы иштин жалпы абалы, жергиликтүү бюджетти аткаруу жана муниципалдык менчикти пайдалануу, аймакты социалдык-экономикалык өнүктүрүү, консультациялык-укуктук жардам көрсөтүү жана калкты социалдык коргоо программаларын аткаруу жөнүндө жарым жылда бир жолу кенештин алдында отчет берет;
- 5) берилген мамлекеттик ыйгарым укуктардын талаптагыдай аткарыльшын уюштуруу учүн акимдин алдында жеке жооп берет;
- 6) мыйзамдарга ылайык жергиликтүү салыктарды жана жыйымдарды киргизүү боюнча айылдык кенешке сунуштарды киргизет;
- 7) мамлекеттик мекемелердин жана уюмдардын тиешелүү аймактык бөлүмдөрүнүн жетекчилери өздөрүнүн милдеттерин талаптагыдай аткарбаган учурда аларды кызмат ордунан бошотуу жөнүндө маселе коюуга укуктуу;
- 8) мыйзамдарга ылайык айыл өkmөtүnүn башчысынын орун басарын, айыл өkmөtүnүn аппаратынын кызматкерлерин кызматка дайындайт жана кызматтан бошотот;
- 9) айылдык кенештин карамагына кирген маселелерди кошпогондо, жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүү боюнча ыйгарым укуктарды, ошондой эле берилген мамлекеттик ыйгарым укуктарды ишке ашырат;

- 10) айылдык кеңештин сессиясын чакыруу жөнүндө сунуш киргизет, анын ишине катышат;
- 11) Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларына ылайык башка ыйгарым укуктарды жүзөгө ашырат.

X БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн башчысынын орун басары

Айыл өкмөтүнүн башчысынын орун басары

- 10.1.** Айыл өкмөтүнүн башчысынын орун басары айыл өкмөтүнүн башчысы тарабынан дайындалат.
- 10.2.** Айыл өкмөтүнүн башчысынын орун басары ал жок учурда аны алмаштырат жана айыл өкмөтүнүн башчысы жүктөгөн милдеттерди аткарат. Айыл өкмөтүнүн башчысынын орун басарынын кызмат орду жок болгон учурда башчынын милдеттерин убактылуу аткаруу айыл өкмөтүнүн жооптуу катчысына жүктөлөт.
- 10.3.** Айыл өкмөтүнүн башчысына коюлуучу талаптар жөнүндө жоболор бирдей өлчөмдө анын орун басарына да колдонулат.
- 10.4.** Айыл өкмөтүнүн башчысынын орун басарын кызмат ордунан бошотуу администрациялык кызмат орундарын ээлеген муниципалдык кызматчылар үчүн каралган негиздер боюнча жана тартиpte айыл өкмөтүнүн башчысы тарабынан жүзөгө ашырылат.
- 10.5.** Айыл өкмөтүнүн башчысынын орун басары өзү аткаруучу функциялар үчүн айыл өкмөтүнүн башчысынын алдында жооп берет.

XI БӨЛҮМ. Жергиликтүү кеңеш менен айыл өкмөтүнүн өз ара мамилелери

- 11.1.** Жергиликтүү кеңеш менен айыл өкмөтүнүн өз ара мамилелери айылдык кеңешке жана айыл өкмөтүнө мунөздүү жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген ыйгарым укуктарды берүү менен функцияларды чектөө принципинин негизинде түзүлөт.
- 11.2.** Айыл өкмөтү жергиликтүү кеңештин компетенциясына кирген маселелерди чечүүгө кийлигишүүгө укугу жок.
- 11.3.** Жергиликтүү кеңеш айыл өкмөтүнүн компетенциясына кирген маселелерди чечүүгө кийлигишүүгө укугу жок.
- 11.4.** Аймактын кызыкчылкытарын козгогон маселелер боюнча жергиликтүү кеңеш сессиянын ишине, туруктуу комиссиялардын отурумдарына катышуу үчүн тиешелүү министрликтердин, мамлекеттик комитеттердин, административдик ведомстволордун, Аламудун райондук мамлекеттик администрациясынын жана айыл өкмөтүнүн өкүлдөрүн чакыра алат.

11.5. Айыл өкмөтү аймакты өнүктүрүүнүн турмуштук маанилүү маселелери боюнча жергиликтүү көнеш менен дайыма көнешип, өзүнүн чечимдерин жазуу жүзүндө макулдашып турат.

XII БӨЛҮМ. Жоопкерчилик жана талаштарды чечүү

12.1. Ишканалар (бирикмелер), уюмдар жана мекемелер, жарандар Аламудун айыл аймагынын айыл өкмөтүнүн алдында жоопкерчиликтүү, анын ичинде өз аракеттери же аракетсиздиги менен калктын кызыкчылыктарына, айыл аймагынын чарбасына, курчап турган чөйрөгө келтирген зыяндын, ошондой эле жергиликтүү мамлекеттик администрациянын чечимдерин аткарбагандыгынын натыйжасында келтирилген чыгымдарды толук көлөмдө ордун толтуруу менен мүлктүк жоопкерчилик да тартышат.

12.2. Айыл өкмөтүнүн аракеттинин же аракетсиздигинин натыйжасында келип чыккан менчигинин түрүнө карабастан ишканалардын (бирикмелердин), уюмдардын, мекемелердин жана жарандардын бузулган укуктарын калыбына келтирүү боюнча, ошондой эле укукка жатпаган аракеттердин натыйжасында келтирилген чыгым боюнча талаш-тартыштар айыл өкмөтү тарабынан каралат же төлөнет.

12.3. Аламудун айыл аймагынын айыл өкмөтүнүн, ишканалардын, уюмдардын жана мекемелердин, жарандардын мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык сот тарабынан камсыз кылышат.

XIII БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн ишинин финансы-экономикалык негиздери

13.1. Жергиликтүү өз алдынча башкаруунун финанссылык негизин мыйзамдарда жергиликтүү бюджеттерге бекитилген кирешелердин салыктык жана салыктык эмес булактары, муниципалдык менчикти пайдалануудан түшкөн кирешелер, ссудалар жана башка финанссылык ресурстар түзөт.

13.2. Жергиликтүү өз алдынча башкаруунун экономикалык негизин кыймылсыз жана кыймылдуу муниципалдык мүлк, баалуу кагаздар, мыйзамдарда белгиленген тартипте жергиликтүү өз алдынча башкаруунун карамагына өткөрүп берилген жана жергиликтүү коомдоштуктун кызыкчылыктарын жана муктаждыктарын канаттандыруу үчүн алардын аймагынын чектеринде жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан колдонулуп жаткан жерлер, жарандык укуктун башка объекттери, ошондой эле тиешелүү аймакта ишин жүзөгө ашырып жаткан ишканалар, уюмдар жана мекемелер түзөт.

13.3. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруунун башка органдары, юридикалык жана жеке жактар менен финанссылык жана экономикалык мамилелери, ошондой эле жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын

жергилиттүү бюджетти жана бюджеттен тышкаркы фонддорду түзүү жана аткаруу тартиби жана принциптери мыйзамдар менен жөнгө салынат.

XIV БӨЛҮМ. Айыл өкмөтүнүн муниципалдык менчиги

14.1. Айыл өкмөтүнүн муниципалдык менчиги болуп жеке менчик, мамлекеттин, ишканалардын, уюмдардын, мекемелердин же мыйзам тарабынан аныкталган башка менчик ээлеринин мүлкү болуп эсептелбegen бардык мүлк, анын ичинде айыл аймагынын чектериндеги жер жана жаратылыш объектилери саналат.

14.2. Муниципалдык менчик айыл аймагынын түзүмдүк жана аймактык бөлүмдөрүнө ыкчам башкаруу же чарба жүргүзүү укуктарынын негизинде калктын кызыкчылыгында пайдалануу үчүн берилет.

14.3. Жалпы пайдалануудагы жерлер: аянттар, көчөлөр, өтмөктөр, жолдор, жер астындагы өтмөктөр, жанжолдор, жээктер, парктар, токой парктары, коруктар, скверлер, бакчалар, бульварлар, суу сактагычтар, жаратылыш, тарых жана маданият эстеликтери, ошондой эле саламаттык сактоо жана тарыхый-маданий багыттагы объектилер айылдык көнеш тарабынан бекитилген тизмеге ылайык айыл аймагынын башчысынын сунушу боюнча айыл аймагынын калкынын мүлкү болуп саналат жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралбаган учурларда ээликтен ажыратылбайт.

14.4. Айыл өкмөтүнүн кыймылсыз муниципалдык мүлкүн Кыймылсыз мулк объектилеринин бирдиктүү мамлекеттик реестрине объектилик каттоо зарыл.

XV БӨЛҮМ. Эл аралык жана тышкы экономикалык байланыштар

15.1. Айыл өкмөтү Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык эл аралык жана тышкы экономикалык байланыштарды жүзөгө ашырууга укуктуу. Бул укук төмөнкүдөй ишке ашырылат:

- жергилиттүү жамааттын жалпы пайдасына багытталган эл аралык келишимдерди түзүү жана аткаруу жана башка иш-аракеттерди жүзөгө ашыруу жолу менен;
- аймактардын, шаарлардын жана айылдардын жергилиттүү өз алдынча башкаруу органдары менен, анын ичинде эл аралык деңгээлде кызматташуу жөнүндө келишим түзүү менен;
- жергилиттүү жана муниципалдык башкаруунун көйгөйлөрүн чечүүгө багытталган эл аралык уюмдардын, муниципалдык кызматташтыктын ишине катышуу менен;
- эл аралык ассоциацияларга, бирлештиктөргө жана ассоциацияларга киругүү менен.

15.2. Айыл аймагын көрсөтүү жана протоколдорго, келишимдерге жана башка укуктук документтерге кол коюу укугу айыл аймагынын башчысына жана жергилиттүү көнештин төрагасына таандык.

XVI БӨЛҮМ. Уставга өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду кабыл алуунун жана киргизүүнүн тартиби

- 16.1.** Аламұдұн айыл өкмөтүнүн Уставы, ошондой эле ага өзгөртүүлөр жана толуктоолор депутаттардың жалпы санынын үчтөн биригин сунушу боюнча айылдық кеңеш тарабынан кабыл алынат.
- 16.2.** Аламұдұн айыл өкмөтүнүн Уставы, ошондой эле ага өзгөртүүлөр жана толуктоолор депутаттардың жалпы санынан кабыл алынат.
- 16.3.** Аламұдұн айыл өкмөтүнүн Уставына өзгөртүүлөр жана толуктоолор же жаңы редакциядагы Устав Кыргыз Республикасынын юстиция органдарында мамлекеттик кайра каттоодон өткөн учурдан тартып күчүнө кирет.
- 16.4.** Аламұдұн айыл өкмөтүнүн Уставына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү, ошондой эле Уставдың жаңы редакциясын бекитүү Айыл өкмөтүн Уюштуруучусунун чечиминин негизинде жүргүзүлөт. Эгер ушул Уставдың жоболорунун бири күчүн жоготсо, анда бул калган жоболордун колдонулушун токтотуу үчүн негиз боло албайт. Күчүн жоготту деп табылган жобо мыйзам тарабынан жол берилген башка жобо менен алмаштырылыши керек.
- 16.5.** Айыл өкмөтүн жоюу же кайра уюштуруу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт:
- Айыл өкмөтүнүн уюштуруучусунун чечими боюнча;
  - соттун чечими боюнча.
- 16.6.** Айыл өкмөтү жоюлган учурда Уюштуруучу жоюу комиссиясын дайындайт, ал жоюу балансын бекитүүгө берет.
- 16.7.** Кредиторлордун талаптары канаттандырылғандан кийин калган юридикалық жактын мүлкү, эгерде мыйзамда же юридикалық жактын уюштуруу документтеринде башка каралбаса, ушул мүлккө мүлктүк укуктарга же ушул юридикалық жакка карата милдеттүү укуктарга ээ болгон анын уюштуруучусуна өткөрүлүп берилет.
- 16.8.** Айыл өкмөтүнүн ишинин жүрүшүндө пайда болгон документтер жоюлган учурда “Кыргыз Республикасынын улуттук архив фондуда жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарына ылайык сакталууга жана пайдаланууга тийиш.

**Аламұдұн айыл өкмөтүнүн
башчысы**

Н.А.Кольбаев